

GRUNDLOVEN

- fortalt af Taus Toft Christiansen (8:17). Læringsmateriale udarbejdet af Lars Allan Haakonsen
Copyright® Fortælle Tid ApS. Dette undervisningsmateriale er ophavsretligt beskyttet og må alene anvendes af
Fortælle Tids abonnenter.

Fag: Historie

Fase: Udskoling

Forløbet er estimeret til: 3-4 lektioner.

Forslag til undervisnings-/læringsmål

- * At eleverne kan formidle viden om Grundloven og dens indhold.
- * At eleverne kan reflektere over Grundlovens betydning for det danske samfund både tidligere og i dag.
- * At eleverne kan sammenligne Grundloven med andre lignende erklæringer fra andre lande.

Fælles mål til dette forløb

Der arbejdes med de opstillede forslag til undervisnings-og læringsmål, som tager udgangspunkt i kompetenceområderne:

Kronologi og sammenhæng – herunder færdigheds- og vidensmål indenfor "Det lokale, regionale og globale" og "Historiekanonen".

Kildearbejde - herunder færdigheds- og vidensmål indenfor "Sprog og skriftsprog"

Lærer/vikarvejledning

Undervisningsmaterialet til denne fortælling er udformet så enkelt som muligt, så du kan bruge det direkte i din undervisning. Materialet kan inddeles i et før, under og efter klassen har hørt fortællingen. Endvidere kan du i vejledningens afsnit "Baggrundsmateriale til læreren" blive klædt bedre på rent historiefagligt.

Før fortællingen:

Tal med eleverne om, hvordan et land kan styres. Der findes forskellige styreformers, som alle har fordele og ulemper. Led samtalen hen på Danmark. Har der altid været demokrati i Danmark? Hvad bestemmer dronningen? Hvem bestemmer, hvem der skal være Statsminister? Disse spørgsmål, kan med fordel samtales om, inden eleverne får udleveret elevark 1.

Under fortællingen:

Eleverne noterer det, de hører om de fire forskellige udgaver af Grundloven. På den måde skærpes elevernes fokus på at lytte til fortællingen.

Efter fortællingen:

Samtaler om det, eleverne har noteret omkring de fire udgaver af Grundloven. I den forbindelse kan det være interessant at tale om, hvornår eleverne synes Danmark blev et demokrati. Skete det med 1849-udgaven, eller skal vi længere frem? Ellers skal eleverne undersøge, hvorfor en enevældig konge frivilligt afgav så stor en del af sin magt, som det var tilfældet. Hvad står der så i Grundloven? Det skal eleverne se nærmere på i elevark 2. Ud fra syv forskellige cases undersøger eleverne, hvad der står i Grundloven om bl.a. rettigheder og pligter. Hvis du vil hjælpe eleverne, kan du nævne, at svarene på de syv opgaver findes i kapitel 2, 7 og 8.

Det sidste elevark tager udgangspunkt i korte uddrag af den amerikanske uafhængighedserklæring og den franske menneskerettighedserklæring fra 1789. Ideen med denne opgave er, at eleverne får et indblik i, at Grundlovens forfattere var inspirerede af disse tanker, og dermed vise den påvirkning, andre

lande har haft på noget så dansk som Grundloven. Er der tid til rådighed kan det være interessant at lade klassen i fællesskab lave en ny Grundlov. Hvilke rettigheder og pligter vil de mon lægge vægt på sammenholdt med den nuværende udgave af Grundloven.

Hvis der er behov for at tilrette materialet til dine elever, kan du klikke [her](#) for at få det i wordformat. Det downloades direkte.

Baggrundsmateriale til læreren

I 1800-tallet begyndte kampen for et mere retfærdigt og lige samfund for alvor. Efter afståelsen af Norge og statsbankerotten i 1815 var Danmark reduceret til en lilleputstat og ligesom mange andre lande ledet af enevældige herskere. Rundt om i Europa opstod en ulmende utilfredshed med disse enevældige ledere og med samfundsopbygningen i det hele taget. I Danmark var juristen Orla Lehmann fascineret af liberale tanker om grundlæggende rettigheder til hele folket, bl.a. ytringsfrihed og uvildige domstole. Dette skulle sikres igennem en ny forfatning – en Grundlov. Bønderne, som udgjorde omkring 80 % af befolkningen, havde qua en opblomstring i verdensøkonomien i 1840-erne fået bedre økonomi, men stort set ingen indflydelse eller rettigheder. Blandt denne befolkningsgruppe høstede Lehmanns tanker stor glæde, men efter et bondemøde på Falster fængsledes han i tre måneder for "udbredelse af had mod det enevældige styre". Uroen ulmede dog stadig. Af frygt for optøjer og uroligheder forbød Christian VIII bønderne at forsamle sig, hvilket på ingen måde dæmpede protesterne mod kongemagten. Orla Lehmann blev efter sit fængselsophold symbolet på den frihedskamp, som bondebevægelsen og de liberale kæmpede. Og da Christian VIII dør i januar 1848 voksede presset mod den nye konge, Frederik VII.

Den 20. marts 1848 afholdtes et stort møde med mere end 2000 deltagere i teatersalen Casino i København. Mødets formål var at vinde støtte til en resolution til kongen, der krævede indsættelsen af et ministerium, der kunne give landet en fri forfatning. Mødet fandt sted i en tid med store politiske

omvæltninger, bl.a. februarrevolutionen i Paris i 1848, som mange steder i Europa medførte revolutioner. Lehmann fik sin resolution og kunne præsentere denne for den nye konge, som frivilligt accepterede, at Lehmann og D.G. Monrad kunne udarbejde den grundlov, som sikrede alle samme rettigheder – men dog ikke alle lige stor indflydelse på, hvem der skulle bestemme. Selve Grundloven består af 89 paragraffer, der er inddelt i elleve kapitler. Bl.a. kan man i kapitel 1 læse om magtens tredelingen, Kongehusets rolle er beskrevet i kapitel 2 og borgernes rettigheder i kapitel 8.

GRUNDLOVEN - elevark 1:

Fag: Historie

Fase: Udskoling

Opgave 1: I fortællingen hører du om fire udgaver af Grundloven. Skriv i kasserne nedenfor om disse og om hvilke ændringer, der skete med hver ny udgave.

Danmarks Riges Grundlov	
Grundloven af 1849	
Grundloven af 1866	
Grundloven af 1915	
Grundloven af 1953	

Rytterstatuen af Frederik VII.
Fotograf: Bente Jønsson, Pixabay.

Opgave 2: Før Grundloven var kongen enevældig. Det vil sige, at han havde uindskrænket magt.

Hvordan kan det dog være, at den daværende konge, Frederik VII, frivilligt valgte at dele magten og godkende Grundloven i 1849?

Undersøg dette spørgsmål og find også ud af, hvilket valgsprog denne konge havde. Er der mon en sammenhæng?

GRUNDLOVEN - elevark 2:

Fag: Historie

Fase: Udskoling

Opgave 1: Grundloven er Danmarks klart vigtigste lov, men hvad står der egentlig i den? På grundloven.dk kan du læse alle 11 kapitler og 89 paragraffer. Ud fra Grundloven skal du besvare nedenstående cases:

Case 1. Under en ferie i Australien taler kronprins Frederik med den australske premierminister. Det danske kronprinsepar er utrolig populært i landet, og premierministeren foreslår, at der skal være en folkeafstemning i Australien om, hvorvidt Kronprins Frederik og Kronprinsesse Mary skal gøres til konge og dronning i landet. Hvad står der mon i Grundloven om dette?

Case 2. Under et officielt statsbesøg i Thailand bliver dronning Margrete II yderst fascineret af buddhisme. Hun vil derfor være buddhist. Kan hun det? Begrund dit svar ud fra Grundloven.

Case 3. Det Flyvende Spaghetti Monsters Kirke er en religion, som opstod i USA i 2005. Den har vundet indpas i Danmark til stor fortrydelse for mange biskopper. De klager til Folketinget, som behandler sagen. Det ender med, at Spaghetti Monsteret forbydes. Gad vide, hvad der står i Grundloven om det?

Case 4: Det er blevet sent lørdag aften. Du var ovre ved din gode kammerat, men nu vil du hurtigt hjem. Du cykler over for rødt, og cykellygten har du også glemt, hvilket en politibil ser. Selvom du prøver at cykle fra politiet, anholder de dig og smider dig i arresten. Herefter siger de til dig, at du først kommer ud mandag morgen. Må de det? Begrund dit svar ud fra Grundloven.

Case 5: Det står skidt til med økonomien i kommunen. Derfor vedtager byrådet, at det nu skal koste 1.000 kr. om måneden at gå i skole. Dette vil virkelig hjælpe på kommunens økonomi, men kan de det? Begrund dit svar ud fra Grundloven.

Case 6: Det er for galt! Jeres yndlingslærer er blevet fyret, fordi han er blevet uvenner med skolelederen. Du og dine klassekammerater vil efter skoletid lave en demonstration. Dette opdager skolelederen og forbyder jer at demonstrere. Hvad står der i Grundloven om det?

Case 7: Så er du blevet 18 år! Hvor fedt er det lige. Nu er du rigtig voksen! Og der er store planer. Men. Du har fået en indkaldelse til "Forsvarets Dag". Soldaterlivet passer slet ikke ind i dine planer, så mon ikke man bare kan blive væk? Hvad står der mon i Grundloven om det?

Case 8: Lav selv en case ud fra Grundloven og stil den til dine klassekammerater – husk at have svaret på plads med Grundloven.

GRUNDLOVEN - elevark 3:

Fag: Historie

Fase: Udskoling

Opgave 1: Det var ikke kun i Danmark, der skete forandringer i samfundsopbygningen. Både i USA og i Frankrig var der i slutningen af 1700-tallet sket store ændringer. I 1776 erklærede USA sig uafhængig af England, og i Frankrig blev kongen afsat ved en revolution.

Sammenlign de to kilder nedenfor med Grundloven og drøft forskellene. Find steder og nedslag, hvor du kan se Monrad og Lehmann er blevet inspireret?

Kilde: Uddrag af USA's uafhængighedserklæring, 4. juli 1776.

Vi anser disse sandheder for indlysende:

- at alle mennesker er skabt lige;
- at de af deres Skaber har fået visse umistelige rettigheder;
- at blandt disse er liv, frihed og stræben efter lykke;
- at regeringer er oprettet mellem mennesker for at sikre disse rettigheder, idet de udleder deres berettigede magt af de regeredes samtykke;

Kilde: Uddrag af Menneskerettighedserklæringen 26. august 1789, Frankrig

Derfor erkender og erklærer nationalforsamlingen i det højeste væsens nærværelse og under dettes forsyn følgende rettigheder:

1. Menneskene fødes og forbliver lige i rettigheder. Sociale forskelle kan kun begrundes med almenvellet.
2. Formålet for enhver politisk sammenslutning er at bevare de naturlige rettigheder. Disse er friheden, ejendomsretten, sikkerheden og retten til modstand mod undertrykkelse.
3. Friheden består i at kunne gøre det, som ikke skader næsten; brugen af de naturlige rettigheder begrænses kun af, at de andre borgere sikres de samme rettigheder. De grænser kan kun bestemmes ved lov.
4. Grundlaget for al magt hviler hos folket. Ingen stand og ingen person kan udøve nogen autoritet, som ikke udtrykkeligt stammer fra dette.
10. Ingen skal forulempes for sine meninger - selv religiøse - forudsat at deres tilkendegivelse ikke forstyrrer den offentlige orden.
17. Ejendomsretten er hellig og ukrænkelig; den kan ikke berøves nogen uden at det offentliges vel, lovligt konstateret, tvingende kræver det, og på betingelse af en retfærdig og forud aftalt erstatning.